

“Sermayeye Ön Dönüşüm”... Ve Kapitalizme Son Vermek

08.04.2014 • Bob Avakian'ın Yazıları • Yeni Komünizm

Editörün Notu: Bob Avakian'ın bu konuşma metni 8 Nisan 2012 tarihinde Revolution #265'te yayınlanmıştır. Bu konuşma metni, Bob Avakian'ın 2006'da yapmış olduğu 7 Konuşma içinde geçen “Neden Bugün Bulunduğumuz Durumdayız... Ve Bu Konuda Ne Yapılmalı: Baştan Sona Çürümüş Bir Sistem ve Devrim İhtiyacı” içinden alınmıştır.

Kaynak için bkz: [“Preliminary Transformation into Capital”... And Putting an End to Capitalism by Bob Avakian, Chairman of the Revolutionary Communist Party, USA \(revcom.us\)](#)

Dünyadaki sorunun ne olduğunu anlamak için odaklanabileceğimiz iki kelime var. Bu iki kelime: “ön dönüşüm”dür. Bunlar, Marx'ın kapitalist üretim ve birikimin doğasını ortaya çıkarmadaki büyük atılımlarını açıklarken Friedrich Engels'in kapitalizmin nasıl işlediğini tanımlarken kullandığı kelimelerdir. Ya da, Marx'ın vardığı şeyi daha tam olarak ifade etmek için, bu odağı biraz genişleterek dört kelime ile ifade edebiliriz: “sermayeye doğru ön dönüşüm”.

Şimdi, Marx'ın bahsettiği ve kavranması çok önemli olan şey, özellikle -tüm toplumların ve tüm sistemlerin temeli olan- ekonomi alanında şudur: Kapitalizm düzleminde herhangi bir şeyin yapılabilmesi için, kapitalizmin dinamikleri doğrultusunda toplumsal servetin (para ya da her neyse) sermayeye bir *ön dönüşüm* sürecinden geçmesi gerekir. Başka bir deyişle, örneğin kapitalizm altında konut inşa etmekten bahsediyorsanız, bu, kapitalist sistemin nasıl işlediğinin dinamikleri aracılığıyla yapılmalıdır. Bu yatırımı sermayeye dönüştürecek şekilde bir yatırım yapılmalıdır. Şimdi sermaye ile ne demek istiyorum? En temelde: başkalarının emek gücü (çalışma yeteneği) üzerinde kontrol, kullanım ve bu emek gücünün özel olarak biriken kârı üretmek için kullanılması. Bunu inceleyelim.

Örneğin, diyelim ki bir yığın paranız var: Bunun “sermayeye ön dönüşümden” geçmesini nasıl sağlarsınız? Hiçbir şey yapmadan öylece bekleyen para sermaye değildir, sadece paradır. Sosyalist bir hükümetin elinde para olsaydı şöyle derdik: Toplumsal ihtiyaçlar nelerdir ve bu birikmiş serveti, hesaba katmamız gereken diğer her şey bağlamında bu toplumsal ihtiyaçları karşılamak için nasıl kullanabiliriz? Sermayeye *ön dönüşümden* geçmemiz gerekmeyecekti. Ancak bir kapitalist veya kapitalist bir sistem temelde bunu yapamaz. (1)

Belirli kapitalistlerin şunu söylemesi gerekir: Bunu, bizim için en kârlı olacak şekilde, hammaddelere, ulaşım araçlarına ve benzerlerine olduğu kadar emek gücüne nasıl yatırabiliriz? Kapitalizmin tanımlayıcı özelliği, komuta edenin kâr olmasıdır ve bu özel olarak biriken kârdır. Bu nedenle Marx, artı değer (veya kâr) birikimine kapitalist sistemin “Musaları ve peygamberleri” adını vermiştir. Kâr birikiminin peşine düşmeniz gerekir, ve bu esasen özel sermaye ve özel ellerde kâr şeklinde gerçekleşmelidir.

Yani, kapitalizmde bir şeyin olması için -örneğin konut inşası gibi- buna tahsis edilecek her şey sermayeye bu ön dönüşümden geçmek zorundadır; sermaye yatırıma, belirli kapitalistlerin denetimi altındaki üretim araçlarına ve emek gücüne dönüştürülmelidir. Ve sonrasında Sherlock Holmes karakterinin dediği gibi, “işler yürümeye başlar” O zaman soru şudur: Yatırım yaptıklarınızı, sermayeye dönüştürdüklerinizi geri alabilir misiniz? Bunu fazladan bir miktarla telafi edebilir misiniz? Eğer soyut bir şekilde veya boşlukta çalışmıyorsanız, diğer kapitalistlerle rekabet koşullarında faaliyet gösteriyorsunuz demektir. Giderek kapitalist sistem altında, büyük ölçekli uluslararası sermaye birikimleri ve birlikleri olan tekeller ile uğraşıyorsunuz demektir. Yani kalkıp şöyle diyemezsiniz: “Bizim sosyal bir ihtiyacımız var, konut yapmamız gerekiyor, haydi konut inşa etmek için para harcayalım.” Bunu ön dönüşümden geçmek zorundasınız. Şeyleri sermayeye dönüştürmeniz ve sonrasında bu sermayenin konut inşasında veya başka bir şeyde daha karlı bir şekilde kullanılıp kullanılamayacağını görmeniz gerekir. Kaybedebilirsiniz de. “İşler yürümeye başlar” derken her şeyi kaybedebilirsiniz. Binalara ve diğer üretim araçlarına yatırım yaparsınız ve her bir bireysel kapitalist veya sermaye topluluğu veya sermaye birliği de aynı şeyi yapar. Biriktirdiklerini, ellerinde ne varsa sermayeye dönüştürürler. Yalnızca üretim araçlarına (örneğin üretimin gerçekleştirileceği binalara) yatırım yapmakla kalmayıp, bir kez daha bu sermaye tarafından istihdam edilen işçileri daha yoğun ve kapsamlı

bir şekilde sömürmeye çalışmak için emek gücü satın alırlar. Emek gücü bu sermaye tarafından satın alınan ve şu anda kapitalistler tarafından kullanılan ve daha fazla zenginliğin üretilip sermaye olarak biriktirilebileceği yegane araçtır. Tüm bunları, serveti yeniden biriktirme sürecini tamamlamak için yaparsınız: İlk yatırımınızı telafi etmek -ama sadece bu da değil- bunun ötesinde çok daha büyük ölçekte servet biriktirmek için yaparsınız. Mesele şu ki, öylece kalkıp şunu söyleyemezsiniz:

“Bütün sosyal ihtiyaçların grafiğini çıkaralım, elimizde ne kadarının olduğunu görelim ve bir siyasi karar alma süreci aracılığıyla, en iyi ve en akıllıca kaynak tahsisi olduğunu düşündüğümüz kaynakları tanımlayabildiğimiz çeşitli sosyal ihtiyaçlar için tahsis edelim.”

Bunu kapitalizm altında yapamazsınız, çünkü “sermayeye ön dönüşüm” için gerekli bir adım vardır ve ardından bu sermayeyi sadece başlangıçta yatırıldığı ölçeği telafi etmek için değil (başlangıçta şeyleri sermayeye dönüştürdüğünüz ölçek), fakat daha büyük bir ölçekte (yine ücretli emeğin sömürüsüne dayalı bir şekilde), sırayla, aynı şeyi yapan diğer herkesle rekabet halinde süreci tekrarlamak için bir dürtü -aynı şeyi yapmaya çalışan diğer kapitalistlerle rekabetin koşullandırdığı dürtü- yani *rekabet dürtüsü* vardır.

Sermaye, en kârlı yatırımı kovalayacaktır, kapitalizmin doğası budur. Ve eğer konut inşa etmek çok karlı değilse, bu alanda büyük bir sosyal ihtiyaç tespit etseniz bile bunu yapmazsınız. Veya çevresel kaygıları dikkate almazsınız, çünkü (Raymond Lotta’nın *Revolution*’da yayınlanan konuşmalarında ve yazılarında birkaç kez işaret ettiği gibi) bu tür çevresel kaygılar, kapitalizmin bakış açısından “dışsallıklar” olarak kabul edilir. Bu tür endişeler, az önce bahsettiğim hesaplamalarda yer almaz. Bunlar başka birilerinin, başka bir yerin endişeleridir.

Hükümet, Kapitalizmin Temel Dinamiklerini “Düzenleyemez”

Şu durumda bazı insanlar, kapitalistlerin bir hükümeti olduğunu ve “sermayeye ön dönüşümden” geçme ihtiyacı ve sermaye biçimini daha yüksek bir düzeyde -kâr biçiminde- yeniden ele geçirme ihtiyacı tarafından koşullandırılan ve yönlendirilen rekabet halindeki bireysel kapitalistlerin üstünde ve ötesinde “akıllı insanları” olduğunu söyleyebilirler. Bir hükümetin olduğunu, kapitalizmde bile olsa özel sermaye yaptığı şeyi yaparken bile, hükümetin

toplumsal ihtiyaçları belirleyebileceğini, ihtiyaç duyduğunu geliri alacağını ve ardından geliri bu toplumsal ihtiyaçları karşılamak için kullanacağını söyleyebilirler. Hükümet neden tamamen kontrolden çıkmaması için sermayeyi frenleyemiyor, kısıtlamıyor ve kontrol edemiyor ki? Pekala, bunu kısaca gözden geçirelim.

Öncelikle hükümet parayı nereden temin eder? (basitçe söylemek gerekirse, basit terimlere indirgeyelim) Pekala, dn olarak alabilir, ama o zaman bunun geri ödenmesi ve faiziyle birlikte ödenmesi gerekir, böylece kendi başına hükümet için bir para kazanma girişimi olmaz. Borçlanma faaliyeti için tahvil ve benzeri şeyleri sattığında, genellikle bankalar veya diğer finansal kuruluşlar tarafından satın alınır ve bu tahvillerin faiziyle geri ödenmesi gerekir. Hükümet ayrıca daha fazla para da basabilir. Ancak son analizde, bunu yapmak daha fazla zenginlik yaratmaz, yalnızca para biriminin değerini düşürmeye katkıda bulunur. En nihayetinde mali gereksinimlerini karşılamak için, hükümetin halihazırda sahip olduğundan daha fazla gelir elde etmesi gerekir. Peki bunu nasıl yapar? Vergiler yoluyla yapar. şimdi, devlet neye dayanarak vergi toplar? Tek tek vatandaşları vergilendirir, işletmeleri ve şirketleri vergilendirir. Ve karşılığında, hükümetin vergilendirebileceği tüm bu biriken para, en nihayetinde kapitalizm sistemi altında **sermaye yatırımının krlılığına** bağlıdır. Kapitalist ekonomi iyi gitmiyorsa, kr etmiyorsa, işçilerin ücretleri düşecek; ve bu nedenle onlardan vergilendirebileceğiniz para daha az olacaktır. Küçük burjuvazinin -küçük işletme sahipleri ve küçük tüccarlar vb.- kazancı düşecek ve şirketlerin krları düşecektir. Ve onlardan vergilendirebileceğiniz para daha az olacaktır.

Sonuçta, hükümetin artırabileceği -belli bir anlamda, rekabet halindeki kapitalistlerin “stnde durmaya” ve toplumsal ihtiyaçları karşılamaya çalışabileceği alanda bile- bu halen sistemin karlılığına, genel anlamda kapitalizmin işleyişine bağlıdır. Yine de, sermayeye n dönüşümle başlayan ve bu n dönüşüm yoluyla başlangıçta yatırılardan daha fazla sermayeyle sonulanmayı hedefleyen sürece bağlıdır. Dolayısıyla, hükümetin sosyal ihtiyaçları karşılayabileceği bağamlar ve sınırlar bile, nihai ve temel anlamda kapitalizmin karlılığına bağlıdır. Hükümet bu sınırlı alanda bile şunu demekte zgr değildir: “Sosyal ihtiyaçlar? Hadi o halde, para toplayalım ve sonra onu toplumsal ihtiyaçlara uygulayalım.” çünkü nihayetinde, vergiler, sermayenin ayırık-bireysel kümeleri -şirketler ve bankaların krlılığı ile çatışır. Vergiler

bununla çelişmektedir. (2) şimdi, kapitalistler, sınıflarının daha büyük çıkarlarını kabul edebildikleri ve belirli bir zamanda krlılıkları yeterince büyük olduğu için bunu yapma özgürlüğüne sahip oldukları ölçüde, birçok koşulda belirli vergilendirmeleri kabul etme konusunda galip gelebilirler. Ancak her zaman için bu sistem açısından temel olan bu diğer dürtüye karşı işler. Yatırımlara karar veren bir yerde oturan tek bir büyük kapitalistin dürtüsü değildir, ancak birbirini alt st edecek rekabet halindeki sermaye birikimleri yoluyla bu durum gerçekleşir.

Bu sadece bir ülkede değil uluslararası alanda gerçekleşir; kapitalistlerin belirli bir ülkede yapabileceklerini düzenlemiş olsanız bile, bu düzenleme kapitalizmin özellikle bu çağda, kapitalizm- emperyalizm çağında yerleşik olduğu uluslararası dinamikler nedeniyle çökecektir. Belirli bir ülkede belirli bir noktanın ötesinde kısıtlamalar (vergiler gibi) uygularsanız, ülkenizdeki kapitalistler, bu kısıtlamalara sahip olmayan diğer ülkelerdeki başka kapitalistler tarafından baltalanır ve yönetilir. Bununla birlikte kapitalizm devasa ölçekte işlemektedir, devasa ölçekte spekülasyon yapılır, zaten tüm uluslararası düzeyde fazlasıyla asalaktır. Ve bir kez daha, nihayetinde -doğrusal ya da basit anlamda değil, nihayetinde- ekonomi siyaseti belirleyecektir. Eğer kapitalistleri çok fazla sıkıştırır ve zorlarsanız, sizden kurtulacak ve egemen sınıfların içinden kendilerine bunu yapmayacak bilinçli diğer temsilcilerini ne ıkaracaklardır. Bu savaşı, kapitalistlerin kendi safları içinde ve onların siyasi sistemlerinde her zaman görürsünüz. Bunun politik bir ifadesi vardır ve eğer daha derine inerseniz - açık siyasi çekişmelerde değil, perde arkasında- işlerin nasıl ilerlediğini görebilirsiniz.

Kapitalizmde “Hayat Niçin Adil Değildir?”... Dünya Niçin Bu şekilde ve Nasıl Radikal Olarak Farklı Olabilir?

“Hayatın adil olmamasının” nedeni kapitalist sistemin belirli dinamiklere göre işlemesinden kaynaklanmaktadır. Ve bunlardan biri, dünyadaki çoğu insanın zar zor yemek yiyebilmek için mücadele etmesidir, ya da yeterince yemek yemeyi başaramamasıdır. Bu durum, insanlığın büyük çoğunluğu için günlük varoluşlarının bir parçasıdır. şimdi, eğer bundan geri adım atarsanız, kendinize şöyle diyebilirsiniz: “Pekala, yemek hakkından daha temel ne olabilir, yaşam için temel yemek hakkından -ve barınmak ve giysi sahibi olmaktan- daha temel ne

olabilir? En yoğun olarak yemek yeme hakkından daha temel ne olabilir?” Yemek yeme hakkının olmadığı bir dünya nasıl olabilir? İnsanlığın büyük çoğunluğu ya yeterince yiyemediği ya da doyabilmek için her gün itişip kakışmaktadır. Nasıl olabilir? Özellikle de etrafını saran ve her fırsatta insanlarla alay eden dünyadaki tüm zenginliğin ortasında bu nasıl olabilir? Bir kez daha materyalizm -diyalektik materyalizm- bize bunun kapitalizmin temel üretim ilişkilerinden kaynaklandığını öğretir: **Toplumsal olarak üretilen servet -üretim ağlarında çalışan çok sayıda insan tarafından yaratılan zenginlik- ile, rekabet halindeki kapitalistler tarafından bu zenginliğin özel birikimi arasındaki kapitalizmin temel çelişkisi.**

Bu durum, temelde “sermayeye ön dönüşüm” olarak tanımlanan olguyla ilgilidir. Sermayenin kendini yeniden üretme ihtiyacı tarafından genişlemiş bir ölçekte yönlendirilir. Halkın ihtiyaçlarına göre dağıtılmak üzere toplumsal zenginliği yeniden üretmek ve genişletmek değil, **genişleyen ölçekte sermaye olarak kendini yeniden üretmek için** yönlendirilir. Sosyal ihtiyaçları karşılamak için uygulanabilecek genişletilmiş bir ölçekte zenginliği yeniden üretmek ile, sermaye olarak genişleyen bir temelde zenginliği yeniden üretmek arasında büyük bir fark vardır. Bu farkı anlamakla, dünyanın neden böyle olduğu ve nasıl kökten farklı olabileceğiyle ilgili temel şeyleri de anlarsınız.

1. Sovyetler Birliği’nde bir süre var olduğu şekliyle devlet kapitalizminden bahsediyor olsak bile -Kruşçev’in zamanından, 1950’lerin ortalarından, 1990’ların başında Sovyetler Birliği’nin sonuna kadar- devlet biçimi altında bile, devlet ekonomi ve sermaye birikimi açısından merkezileştirici ve anahtar bir rol oynarken, bununla birlikte sermaye aslında farklı bölgesel bakanlıklar, ekonominin farklı sektörleri ve bu sektörlerde baskın etkiye sahip olanlar vb. aracılığıyla belirli ve rekabet halindeki sermayelerden oluşuyordu. Böylece “devletin tek sosyal sermayesi” birçok ve rekabet eden sermayeden oluşuyordu. Bu durum, kapitalizmin temel “yasasını” (“Musalar ve peygamberler”) bir kez yürürlüğe koyacak ve her şeyden önce özellikle sosyal ihtiyacın üzerinde komuta rolünü üstlenen kâr biriktirme dürtüsü olan kapitalizmin temel doğası ve dinamikleri ile ilgilidir.

2. Vergiler, imparatorluğun korunması ve genişletilmesi gibi sermayenin daha büyük, daha uzun vadeli ve daha stratejik çıkarlarına hizmet eden hükümetin hayati işlevlerini garanti altına alırken ve belirli hükümet faaliyetleri sermayenin genel kârlılığını doğrudan veya dolaylı olarak artırabilirken, vergilerin bireysel sermaye birikimleri için karlılık ile çeliştiği durumda kalır.